

วัคซีนป้องกันโรควัณโรค หรือวัคซีน บีซีจี

สิ่งที่ท่านควรทราบ

1. โรควัณโรค คืออะไร และป้องกันได้อย่างไร

วัณโรค เป็นโรคที่เกิดจากการติดเชื้อวัณโรค (เชื้อมัยโคแบคทีเรีย) ทำให้มีอาการไอเรื้อรัง หรืออ่อนเพลีย น้ำหนักลด เป็นอาการเด่น ร่วมกับอาการอื่น ๆ ตามตำแหน่งที่เป็นโรค เช่นวัณโรคปอดจะมีอาการไอเรื้อรัง วัณโรคต่อมน้ำเหลืองจะมีต่อมน้ำเหลืองโต วัณโรคเยื่อหุ้มสมองจะมีอาการชักหมดสติได้ การติดต่อกันมักเกิดจากการสูดดมเชื้อที่แพร่ กระจายมากจากการไอจามของผู้ที่เป็นโรค

วัคซีนที่ใช้ป้องกันวัณโรคในปัจจุบัน (วัคซีนบีซีจี) สามารถป้องกันวัณโรค โดยเฉพาะชนิดรุนแรงได้เป็นส่วนใหญ่ และป้องกันวัณโรคปอดได้เพียงบางส่วน

2. วัคซีนบีซีจี คืออะไร

วัคซีนป้องกันวัณโรคหรือวัคซีนบีซีจี ประกอบด้วยเชื้อวัณโรคสายพันธุ์พิเศษที่ยังมีชีวิตอยู่ที่ถูกทำให้อ่อนฤทธิ์ ไม่สามารถทำให้เกิดโรค และมีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพในการป้องกันวัณโรคได้ แต่ไม่สมบูรณ์

3. ใครควรได้รับวัคซีนบีซีจี และจะต้องให้กี่ครั้ง อย่างไร

เด็กแรกเกิดทุกคนต้องได้รับวัคซีนบีซีจี ให้เพียงครั้งเดียวเท่านั้นพอ ถึงแม้จะไม่มีแผลเป็นจากวัคซีนบีซีจีเกิดขึ้น ก็ไม่มีความจำเป็นต้องฉีดซ้ำใหม่

4. ใครไม่ควรรับวัคซีนบีซีจี หรือควรเลื่อนการรับวัคซีนนี้

ถ้าหลังคลอดเด็กทารกยังมีปัญหาโรคอื่น ๆ อยู่ ยังไม่ควรฉีดวัคซีนบีซีจี รอให้หายดี เมื่อกลับบ้านได้จึงให้วัคซีน

5. อาการข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นหลังรับวัคซีน บีซีจี

ภายใน 2-3 สัปดาห์หลังฉีดวัคซีนบีซีจี จะเห็นเป็นรอยนูนแดงขนาดประมาณ 5-15 มิลลิเมตร ในตำแหน่งที่ฉีด จากนั้นจะเริ่มแตกออกเป็นแผล ต่อมาตรงกลางของรอยนูนแดงจะยุบลง ระยะนี้ใช้เวลา 3-4 สัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ 6-10 จะเป็นแผลเป็นแบนๆ ขนาด 3-7 มิลลิเมตร นอกจากนี้ต่อมน้ำเหลืองในบริเวณใกล้เคียงที่ฉีดวัคซีนบีซีจีอาจโตได้ โดยเฉพาะที่บริเวณรักแร้มีขนาดเล็กเท่าเมล็ดถั่วเขียว

ควรรักษาผิวหนังบริเวณที่ฉีดให้สะอาด โดยการใช้สำลีสะอาดชุบน้ำต้มสุกที่เย็น แล้วเช็ดผิวหนังรอบๆ บริเวณที่ฉีดแล้วซับน้ำให้แห้ง อย่าวางตุ่มหนอง แผลจากการฉีดวัคซีนบีซีจี จะมีอาการพุพอง เป็นๆ หายๆ ได้อยู่ 3-4 สัปดาห์ ไม่จำเป็นต้องใส่ยาหรือปิดแผลเพียงใช้สำลีสะอาดชุบน้ำเช็ดรอบแผลให้สะอาดก็พอแล้ว ถ้าต่อมน้ำเหลืองบริเวณใกล้เคียงที่ฉีดอักเสบโตขึ้นและเป็นฝี ให้ปรึกษาแพทย์

6. วัคซีนบีซีจีอยู่ในแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุขหรือไม่ และใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าวัคซีน

วัคซีนบีซีจีอยู่ในแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันของกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้น เด็กแรกเกิดทุกรายก่อนกลับบ้านจะได้รับโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

7. เด็กจำเป็นต้องได้รับวัคซีนบีซีจีหรือไม่

ประเทศไทยกำหนดให้เด็กแรกเกิดทุกคนต้องได้รับวัคซีนบีซีจี เนื่องจากอัตราการเกิดวัณโรคในประเทศไทยยังสูงอยู่มาก

8. มีสิ่งที่ต้องปฏิบัติอื่นๆ หรือไม่

เนื่องจากวัคซีนป้องกันวัณโรค มีประสิทธิภาพไม่สมบูรณ์ แม้ฉีดแล้วยังมีโอกาสเป็นวัณโรคได้ หากได้รับเชื้อ ดังนั้นการระวังไม่ให้รับเชื้อวัณโรคจึงเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ควรนำผู้ที่ทราบหรือสงสัยว่าเป็นวัณโรคมารับการตรวจรักษา ควรหลีกเลี่ยงอย่าให้เด็กอยู่ใกล้ผู้ที่เป็นวัณโรค หรือสงสัยว่าเป็นวัณโรค เช่น ผู้ที่มีอาการไอเรื้อรัง จนกว่าจะรักษาหายแล้ว หากเด็กได้ใกล้ชิดกับผู้ที่เป็นวัณโรค ควรให้มารับการตรวจโดยเร็ว เพื่อพิจารณาให้ยาป้องกันวัณโรคต่อไป

ผู้ปกครองควรพาเด็กมารับวัคซีนตามกำหนดเวลาที่แพทย์แนะนำเสมอ ในกรณีที่ไม่สามารถมารับวัคซีนได้ตามที่กำหนด ควรรีบมารับทันทีที่ทำได้

ผู้ปกครองควรเฝ้าสังเกตอาการของเด็กในสถานพยาบาลที่ได้รับวัคซีนอย่างน้อย 30 นาที จึงพาเด็กกลับบ้าน และควรสังเกตอาการต่อที่บ้านด้วย หากเด็กมีอาการข้างเคียงภายหลังจากการได้รับวัคซีน ผู้ปกครองควรรายงานให้แพทย์ทราบทุกครั้งก่อนการรับวัคซีนครั้งต่อไป

ผู้ปกครองควรเก็บบันทึกการรับวัคซีนของเด็กไว้ตลอดไป เพื่อเป็นหลักฐานว่าเด็กมีการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคได้บ้างแล้ว

หากมีข้อสงสัยควรปรึกษาแพทย์